

VITA SANCTI ODILONIS ABBATIS
CLUNIACENSIS ET CONFESSORIS,
ORDINIS SANCTI BENEDICTI. (An. Chr.
1049, 1 Jan.) *Cum notis Andreae Duchesnii et
Anonymi.*

400 PETRUS DAMIANI sanctis Ecclesiis quae sunt in Occidentalibus Galliarum partibus constitutae, salutem quae est in Christo Jesu.

Hugo Cluniacensis monasterii rector, et spiritualis militiae dux ac praecipuus informator, hoc mihi laboris injunxit, ut Vitam B. Odilonis, decessoris videlicet sui, proprio stylo succincte perstringerem, et ex his quae in anterioribus paginis latius reperiiebantur esse diffusa, utiliora quaeque magisque necessaria brevi compendio deflorarem. Cujus ego compulsus imperio, non venustatem luculenti aucupabor eloquii, sed sicut ex oblatis apicibus deprehendere potero, cum Dei omnipotentis auxilio merae veritati deservire tentabo. Superfluum quippe est lucernam manibus adhibere, dum micantium stellarum conaris signa distinguere; ego quoque dum actus mirabilis viri, tanquam sereni cujusdam atque perlucidi coeli stellas ostendo, facetiis urbanae facundiae non indigeo. Ipsa quippe per se sanctorum vita fideliter enarrata sic rutilat, ut splendorem accurati sermonis ad illustranda fidelium corda non requirat. Huc accedit, quia rusticitas sermonis inculti suspicionem purgare consuevit mendacii. Nam qui vix sufficit, ut elimatum saltem depromat eloquium, quomodo noverit fabricare commentum? Et certe majoris tibi honoris est ut rex in ferro, quam servus attituleris in auro; et

habilior est aqua perspicua in vase fictili, quam lutulenta, vel lurida, quam non sapor proprius, sed exteriora commendant ornamenta gemmarum. Sic et melior est veritas in simplicibus verbis, quam sit mendacium in elucubрати venustate sermonis. Sed jam res ipsa producat in medium, et illius summae veritatis auxilium imploremus, qua abbreviatum Verbum per prophetam promittitur (**Isa. X**); quatenus in hujus scriptionis articulo, et competenti brevitate succinctos, et a nota mendacii nos exhibeat alienos.

Beatus igitur Odilo Arverniae oriundus, **401** ex equestri quidem ordine genus duxit, sed terrenae prosapiae lineam coelestis vitae nobilitate transcendit. Hic dum adhuc puerili teneretur infantia, tanto repente est omnium fere membrorum languore constrictus, ut incedendi quoque prorsus amitteret facultatem. Accedit [accidit] autem aliquando, ut nutrix eum ante januam cujusdam basilicae, quae in honorem beatae Dei Genitricis erat dedicata relinqueret; et ipsa intenta suis compendiis, per diversa procul abiret. Puer itaque se conspiciens sine custode relictum, ac nutritiae sedulitatis ministerio destitutum, divino quodam provocatus instinctu, tentare coepit si valvas ecclesiae quolibet nisu posset attingere. Fluctuabat igitur innocens reus Dei, et sub divino verbere constitutus, quid ageret nesciebat. Innocens, inquam, ut puta qui non peccaverat; reus autem Dei, quia coelesti verbere vapulabat. Tandem repens et quasi quodam se manuum pedumque remigio fulciens, vix pervenit ad januam, paulatim progressus intravit. Jamque spe concepta, valentior palam altaris arripuit, et sic se erigere, quibus poterat conatibus, coepit. Sed dum intempestive conatur, necdum soluti languoris adhuc nodositate restringitur. Quid plura?

Tandem divinae virtutis auxilium sensit, et omni languore deposito factus incolumis, ad referendum Deo gratias intuentium animos provocavit. Et quia tunc alius deerat qui pro se intercederet, sanctus ipse, ut ita loquar, in se signum virtutis exhibuit, ipse pro se intervenit; et de ipso miraculo faciens medicinam divinae curationis obtinuit. Hoc est enim egregium, et insigne miraculum, cum homo non per alium, sed ipse sibi conscivit divinae virtutis auxilium.

402 Qui praeterea dum ad grandiusculae jam aetatis adolesceret incrementum, prius apud sanctum Julianum martyrem factus est clericus, deinde B. Maioli confessoris egregii se magisterio tradidit, et in Cluniacensi monasterio habitum sanctae religionis accepit. Ubi dum quietus et simplex humiliter in sancta religione persisteret, et in ipso rudis, ac novitiae conversationis exordio, quaedam jam in eo perfectionis insignia praelucent, vix evolutis quatuor annis, B. Maiolus obdormivit in Domino, sed antequam humanitatis debitum solveret, proximus tamen beatae dormitionis articulus immineret, beatum Odilonem sibimet in pastoralis officii cura substituit, suumque super Dominici gregis custodiam vicarium dereliquit. In quem protinus omnium fratrum vota concurrunt, omnes se ad obedientiam ei unanimi devotione substernunt; quique se eatenus orbatos remanere defleverant, decessionis paternae jacturam, supparis vicarii reformatione compensant.

Jam vero in commissi regiminis sollicitudine constitutus, plurimis sanctae religionis coepit florere virtutibus; nimirum ut psalmodiae studiis vigilanter insisteret, dura corpus inedia maceraret, atque a sacris altaribus non recedens, quotidianum fere omnipotenti Deo sacrificium laudis offerret. Inter quas

profecto piae devotionis excubias, uberrimis plerumque lacrymarum compunctionibus affluebat.

Porro autem Adraldus abbas Bremensis monasterii, vir videlicet religiosus ac sanctae conversationis honestate conspicuus, qui discipulus ejus exstiterat, nobis aliquando retulit quia vir Dei, dum in eo quo postmodum defunctus **403** est languore decumberet, illi praecepit ut ex calcularis abaci supputatione colligeret quae posset esse summa missarum, quas celebravit per spatium quinquaginta sex annorum, quibus monasterium rexit. In quo facto liquido deprehenditur, quam diuturna, quam indeficiens divini amoris flamma beati viri pectus excoxit, quod nimirum ab offerendis quotidie salutaribus hostiis cohibere tot curarum, tot ingruentium negotiorum sollicitudo non potuit.

In erogandis praeterea eleemosynis ita largus erat, ut nonnulli dum eum omnia dispergentem sine cunctatione conspicerent, non dispensatorem, sed prodigum judicarent; praesertim quodam tempore dum fames valida Aquitaniae fines vehementer affligeret, ac plurimas Galliarum provincias pestilenter arctaret, exhaustis jam in pauperum usus aerariis, et horreis quorumcunque proventuum non mediocriter profligatis, mox etiam plurima sacrarii vasa confregit, insignia ecclesiae ornamenta distraxit, coronae quoque, quam sibi imperator Henricus ob sui memoriam destinaverat, non pepercit. Ut igitur tam acerbae fami, in quibus valuit, temperaret inopiam, quidquid hinc inde corradere potuit facultatum, in sustentationes et alimenta contradidit egenorum.

Quodam sane die, dum per publicum pius equitator incedit, duos in itinere pueros fame peremptos reperit. Mox equo desiliens, laneam, qua indutus erat, ad carnem subduxit sibi interulam, eaque prout velaminis quantitas permittebat, utrumque cadaver obvolvens, exhibet mortuis sepulturam. Nam et vespillones mercede conduxit, et funeris usque ad tumulum persecutus exsequiis, defunctis fratribus debitum humanae pietatis exsolvit.

In eadem quoque gestorum ejus reperitur historia, quia corpus suum, non modo duris consueverat attenuare jejuniis, asperrimis edomare ciliciis, sed quibusdam ferreis nexibus coarctabat. In percipiendis autem ita se moderabatur eduliis, ut apposita quaeque contingens, ac naturali duntaxat necessitati dispensative subserviens, et vanitatem superstitionis effugeret, et sobrietatis continentia reservaret. In promulgandis porro judiciis, ac modis poenitentiae praefigendis, tam pius erat, et tanta moerentibus humanitate compatiens, ut nequaquam **404** districtum patris imperium, sed maternum potius exhiberet affectum. Unde se reprehendentibus, hujusmodi verbis solebat eleganter alludere: *Etiam si damnandus sim, inquit, malo tamen de misericordia, quam ex duritia vel crudelitate damnari.* Inter caeteros autem sanctos circa beatam Dei Genitricem tam ardentissima devotione flagrabat, ut constitutus in choro psallentium, cum ad illum veniret ex modulantium alternatione

versiculum:

Tu	ad	liberandum	suscepturus	hominem,
Non		horruisti	Virginis	uterum,
in	terram	se prosterneret;	sicque	per corpus

ostenderet, quibus desiderii coelestis in mente facibus aestuaret.

Vir igitur sanctus cum in bonis moribus per quotidiana pia conversationis incrementa succresceret, seseque quotidie melior ad perfectionis culmen ferventius anhelaret, coepit nonnullis coruscare miraculis; ut qui clarus erat in probitate morum, claresceret etiam in ostensione signorum; et qui in obtutibus omnipotentis Dei erat lucerna ardens, fieret etiam coram hominibus lucens (**Joan. V**). Unde divino disponente iudicio factum est, ut quia de illis erat, quibus dictum est: *Vos estis lux mundi* (**Matth. V**), primum de luce miraculum exhiberet. Aliquando siquidem dum esset in quadam sui juris villa, quae Bersoniacum dicitur, videt puerum, venustum quidem forma, sed caecum a nativitate. Super quo consulens, didicit quia filius esset villici, et quia visum penitus nunquam habuisset. Cui mox pia benignitate compatiens, et apud se tacitis precibus latenter insistens, ut puta quia talia nondum expertus, advocat tandem parvulum, signum illi salutiferae crucis in fronte depingit, et confestim visum, quem natura negaverat, puer accepit.

Alio quoque tempore dum esset vir Dei apud suum quoddam monasterium, quod Vallis Aurea vocatur, quarta videlicet feria primae quadragesimalis hebdomadae, quae caput jejunii dicitur, surgentibus a mensa fratribus, ille pugillum cineris latenter implevit, et appposito pane discubuit. Cumque cinerem tanquam panem manducaret, ut potum quoque, juxta Prophetam, cum fletu temperaret (**Psal. CI**), innuit fratri ut clam sibi aquam nullo teste deferret. Ille, quod erat jussus, implevit; aquam **405** attulit, quae, dum labiis adhibetur, austeritatem vini redolere sentitur. Reprimit ergo manum,

abigit poculum, atque ut sibi aquam minister afferat signis evidentibus imperat. Ad quod minister obstupuit; et vinum se a mensa referre qui aquam propinaverat admiratus expavit. Geminat tamen officium, vinum projicit, convasat aquam, denuo porrigit discumbenti. Sed ecce, dum aqua potanda repetitur, vinum rursus in poculo reperitur. Jam itaque vir sanctus, divinae erga se pietatis beneficium recognoscens, quod Deum sibi misericorditer indulgere considerat cum gratiarum actione percipere non recusat.

Praeterea, cum vir Dei cum Henrico rege, qui postmodum factus est imperator, in Ticinensi simul urbe consisteret, et Dominicae nativitatis gloriam celebraret, contigit ut velamen mensae ejus, artificiosa textrini laboris operatione conspicuum, sacrilega fuisset fraude sublatum. Postquam autem vir Dei cum rege discessit, fur qui rapuerat jam securus proposuit velamen in foro venale. Sed dum illi dispositio coelestis obsistit, sancta distrahi praeda non potuit. Ter igitur quod subduxerat inter nundinarum merces exposuit, tertio subtiliter attentavit, sed cum emptoribus de pretio penitus convenire non potuit, nec inter distrahentem et coementem pacisci valuit venale commercium, quia divina dispositio conatibus hominum negavit effectum. Interea sceleris hujus auctorem ultio divina corripuit, et manus, quae sacrilegium perpetraverant, ac pedes, quibus raptor aufugerat, arefaciens, intolerabili dolore constrinxit. Mox itaque compulsus languore ad ecclesiam beati Maioli manibus alienis advehitur, mantile sublatum ad reatus indicium coram cunctis appenditur, et divina clementia ab omni populo, qui percitus hujus famae rumore confluxerat, imploratur. Sic itaque beati Maioli meritis ac precibus fratrum sibi servientium sanus et

incolumis factus velamen reddidit alienum, et recepit semetipsum. Probavit ergo quo praemio dignus esset qui beatum offenderet Odilonem.

Alius quoque fur, cum vir Dei in eadem urbe consisteret, stabulum ejus nocturnus irrupit, et equum cui specialiter ipse insidere consueverat caute subduxit. Sed quia illis in partibus deprehendi fur sacrilegus timuit, concitus ad oppidum Laudense profugit. Securus itaque recognoscentium, proponit equum, emptores invitat, vehiculum laudat, commercium flagitat. Sed sic hominem divina dispositio praepedivit, ut nec cum quolibet emptore componere, nec animal potuisset pecunia permutare. Postremo autem reversus ad se et poenitentia **406** ductus bestiam ad locum sui criminis conscium revocat, et quid sibi contigerit ad sui confusionem et omnipotentis Dei gloriam non occultat.

Vir idem venerabilis dum esset in itinere constitutus, quia causa dictabat, Ticinum festinanter ac sine mora transire cupiebat, sed intumescentibus aquis, etiam navigium deerat. Protinus ergo confisus in Deum, unum e famulis vocat, seque in nomine Christi praecedere per alveum fluminis imperat. Obedit illico famulus, spumantes profluentium undarum cumulos ingredi non moratur, deinde vir sanctus cum omni commeantium turba subsequitur, et sic omnes in ulteriorem alvei crepidinem absque ullo prorsus incommoditatis offendiculo transponuntur. Quod dum nonnulli qui aderant mirarentur, velut aemuli praecedentium, coeperunt attentare meatum, sed mox ut adorti sunt extremos citerioris ripae fluctus attingere, nisi equos sub celeritate repressissent, profluentis aquae submersi voragine procul dubio naufragium pertulissent. Unus autem ex his qui tunc aderant, ut tam

insigne miraculum vidit, obstupuit hominemque Dei ut suae domus subire dignaretur hospitium fuis humiliter precibus impetravit.

Intempestae alias noctis silentio vis venti vehementior irruit et lucernam, quae in dormientium cubiculo dependebat, exstinxit. Expergefactus autem cubicularius, cum lumen agnovisset extinctum, ad abigendam noctis tenebrosae caliginem, divini luminis infulgere postulat claritatem. Deus, inquit, omnipotens, qui lumen es verum, pro amore servi tui Odilonis, ab hac domo tenebras dimove eamque gratiae tuae luce perfunde. Confestim de coelo coruscae lucis splendor emicuit, et totam domum superni splendoris claritas illustravit. Si ergo hoc agebat Odilo tunc sopore depressus, quid putas nunc apud Deum potest carnalis sarcinae corruptione solutus?

Paulo ante nativitatem Domini, per hiemalium inclementiam imbrium sanctus senex ad beati Marcelli martyris monasterium festinabat. Venerum autem ad quoddam flumen, quod ita fluctibus exundantibus inhorruerat, ut prorsus intransmeabile videretur. Confisus autem in Domino dirigit praevium, qui vada praetentet, et ipse mox cum comitibus subsequens, pertransivit illaesus. Sed in hoc vadantium transitu illud mirabile fuit, quia cum caeteris aqua pertingeret usque ad femora, viro Dei nec corrigia quidem pedis aquarum est inundatione perfusa. In illo scilicet solo madoris sui perdidit unda vires: in reliquis autem naturalem ingenitae viris exhibuit facultatem. Istum aqua tangere potuit, humidare non potuit; **407** illos autem, quod natura dictaverat, undique madefecit.

Praeterea dum vir Domini apud monasterium beati Martini, quod ad Publicam stratam dicitur, receptus esset hospitio, sicut moris erat, ut ubicunque maneret quocunque se verteret, monachorum illico frequentia non deesset, non parvus ei coetus fratrum affluxit. Quos ille cum alacritate suscipiens, et prius eis ineffabilis eloquii familiaritate communicat et postmodum, ut sibi pro charitate convescantur invitat. Sed dum in longum sermo protrahitur, semotim quosdam ex familia servos accipit; utrum sit unde refici fratres valeant invitati solerter inquit. Qui de caeteris quidem alimentis constare perhibent quantitatem, de piscibus autem pene nihil esse quod ad tantam hominum perveniat multitudinem. Ad quos ille, in nomine, inquit, illius qui novit quinque millia hominum ex pane modico et gemino pisce reficere (**Luc. IX; Joan. VI**), non quasi nihil, ut dicitis, sed uberrimam nobis et hospitibus nostris piscium copiam ministrare. Cum igitur mensae discumbentium pauci qui aderant pisces a dapiferis inferuntur, coepit esca in manibus discumbentium crescere, et quo magis a convescentium turba consumitur exuberantius abundare, adeo ut satiatis omnibus plurima superessent, quae non modo servitoribus cunctis, sed et aliis, si supervenirent, oblata sufficerent. Cui protinus famuli, ecce, Pater, inquit, quod pusillanimitas nostra non credidit, vestrae fidei meritum divinitus impetravit. Jam non dubitare didicimus, si promissionem vestram in articulo cujuslibet difficultatis audimus. At ille, ut semper erat mitis et humilis, non suae fidei quod divinitus factum erat ascripsit, sed illorum potius obedientiae et sanctorum hospitem meritis imputavit.

Huic etiam illud non dissimile est quia, cum Dei famulus in Romana urbe consisteret et hospitium in monte Aventino

apud monasterium beatae Dei Genitricis haberet, contigit ut, sicut illius urbis familiare est, omnino tale vinum deesset quod sancto viro saporis habilitate congrueret. Inquit ergo abbatem loci utrum melius habeat. Qui se confestim et profitetur habere, et quantum ipse praeceperit libenter afferre. Vir autem Domini modicum, quod ante se erat vasculum, dedit; ut sibi plenum deferretur expetiit. Allatum ergo ante se posuit, et ipse potissimum more pincernae sibi duntaxat et abbati, qui juxta se discumbebat, expendit. Cumque jam a mensa surgendum refectio completa dictaret, et paululum adhuc vini in vasculo superesset, Pater sanctus blande subridens: Non, inquit, fratres **408** mei, plene circa vos officium charitatis exhibui, qui vinum, quod mihi sapuit, vobiscum participare neglexi. Arripiens ergo cyathum, infudit merum, singulis singulum pro benedictione largitur. Res mira: Cum fratres essent fere duodecim, et eis bibentibus potus copia non defecit, et eorum completo numero nil omnino superfuit. Illis itaque quod factum fuerat admirantibus, vir verae humilitatis custos, ut in alium divinae gratiae munus impelleret et ipse favoris humani gloriam declinaret, charitati duntaxat illius qui vinum dedit miraculum supernae benedictionis applicuit.

Dehinc dum egressus Roma reverteretur ad propria, quidam intra Taurinensem urbem nimium febris patiebatur ardorem. Hic furtive per ministros aquam, qua vir Domini manus abluebat, accepit, fideliter bibit, et sic absque mora deposita prorsus omni febricitatione convaluit.

Jamque Jovini montis praerupta conscendens obvios habuit pauperes, prae difficilis viae lassitudine potum aestuanti desiderio flagitantes. Pius itaque Pater sui negligens, aliis in

necessitate compatiens, jussit ut quidquid vini propriis haberetur in vasculis absque ulla reservationis industria, vel potus diffidentia, praeberetur egenis. Paulo post, necessitate naturae cogente, discumbunt omnes ut capiant cibum. Et ecce utres, qui studio fuerant piae compassionis exhausti, vino reperiuntur, Deo scilicet debitum persolvente, repleti. Nam, juxta Scripturam: *Qui dat pauperi, Domino foeneratur (Prov. XIX)*. In hoc ergo felici commercio, ubi Dominus debitor famulus fuerat foenerator, quod a servo fideliter est depositum a bono debitore non segniter est solutum.

Aliquando imperator Henricus dum apposita mensa discumberet, vas illi holovitreum valde pretiosum et Alexandrini operis arte compositum, cum tritis est pigmentis allatum. Mox advocat duos aulae regiae capellanos, Albericum videlicet et Landulphum, quorum alter Cumanae, alter vero Taurinensis Ecclesiae postmodum episcopi facti sunt. His itaque vasculum tradidit, et per eos beato viro Odiloni odoriferi nectaris xenium destinavit. Quod profecto vasculum capellani sancto viro, prout decebat, humiliter offerunt, ac pro eo postmodum redituri ad regis interim convivium revertuntur. Paulo vero post, sicut humanae curiositatis mos est, ut nova quaelibet et insueta inhianter aspiciat, coeperunt monachi praefatum vas sub admirationis intuitu contrectare, et de manu in manum solerter inspiciendo transponere, cum ecce de manibus incaute se tenentium labitur, et ut fragilis est **409** naturae, continuo frangitur. Quod mox ut vir sanctus accidisse cognovit, graviter tulit et praesertim clericis, qui deliquerant, paterna pietate condoluit, ne videlicet Augustum innocentes offenderent, et non modo jacturam gratiae, sed et regii motus periculum sustinerent.

Mox ergo cum fratribus ecclesiam pius Pater ingreditur, et ne hi qui erant immunes a culpa motum regiae indignationis incurrant, orationibus et psalmis incumbens, clementiam divinitatis implorat. Jam igitur, oratione completa, vir Dei fractum sibi vas jubet afferri; manibus contrectat, oculis undique subtiliter inspicit, et ecce nulla prorsus in eo fracturae vestigia deprehendit. Tunc indignatus in fratres, eos cum austeritate redarguit cur vas conquerentur confractum quod omnino permanserat illibatum. Illi vero, vehementer attoniti tam evidentis ostensione miraculi, et austeritatem corripientis libenter accipiunt, et ad referendas omnipotenti Deo gratias ferventius accenduntur.

Praeterea religiosus quidam vir oriundus de pago Rotenensi [*de Rolez*], revertebatur ab Hierosolymis, qui dum mare transiret, quod a Sicilia versus Thessalonicam per plurima fluctuum periculosa loca protenditur, eumque cum multis aliis furentium ventorum horror impelleret, applicuerunt ad insulam quamdam, sive rupem, ubi sanctus quidam servus Dei manebat inclusus. Rotenensis itaque vir, illic aliquandiu commorans et tranquillitatem sedandi maris exspectans, delectabatur cum servo Dei frequenter habere colloquium. Sed dum hinc nonnulla dicuntur, illinc plurima referuntur, perquisitus hospes a viro unde genus duceret, originaliter Aquitanum se esse respondit. Requisitus insuper utrum coenobium illud, quod dicitur Cluniacum, et Odilonem ejusdem locinosset abbatem, optime quod quaerebat se nosse perhibuit. Siscitatur homo cur hoc Dei servus ab eo requirat. Ad quem ille: Sunt, inquit, vicina nobis loca, ex quibus gravissima **410** flammarum furentium evomuntur incendia, in quibus etiam locis animae reproborum diversa luunt pro

meritorum qualitate tormenta. Ad quorum semper exaggeranda supplicia innumerabiles sunt daemones deputati, qui intolerabiles eorum poenas quotidie renovant; et eos ad rediviva supplicia indesinenter instaurant. Quos tamen ego frequenter audivi querulis lamentationibus ejulantes et lacrymabili vociferatione deflentes, quod orationibus et eleemosynis quorundam adversus eos infoederabiliter concertantium frequenter ex eorum manibus eriperentur animae damnatorum. Inter caetera de Cluniacensium coetu permaximam et eorum abbate querimoniam faciunt, quia quam saepe per eos sui juris vernaculo perdunt. Quamobrem per terribile Dei nomen obtestor, ut sanctis fratribus illic haec quae tibi dixi fideliter referas, et ex nostra quoque illis parte denunties ut eleemosynis et orationibus magis ac magis insistant, ac praesertim hujus intuitu ut de manibus daemonum eos qui ab illis cruciantur educant quatenus de quotidianis eorum rapinis et luctus inferatur generis humani inimico et gaudium multiplicetur in coelo. Aliquanto post homo regressus in patriam, quidquid ex viri Dei relatione didicerat, beato patri et sanctae congregationi fideliter narrat. Tunc venerabilis pater Odilo per omnia monasteria sua constituit generale decretum ut, sicut primo die mensis Novembris, juxta universalis Ecclesiae regulam, omnium Sanctorum solemnitas agitur, ita sequenti die in psalmis et eleemosynis et praecipue missarum solemnibus omnium in Christo quiescentium memoria celebretur.

Si quis autem non generalitate contentus, quis specialiter per B. Odilonem de poenis ultricibus sit ereptus inquit, quid de reliquis sentiat, in papa Benedicto evidenter addiscat: ut in Romanorum pontifice, qui omnium Christianorum caput est,

valeat liquido conjici quid de caeteris merito debeat aestimari. Apostolicus **411** igitur iste quem diximus, dum adhuc viveret, beatum virum affectuose dilexit, reverenter excoluit, et apostolorum limina frequentanti necessarii sumptus optima saepe subsidia ministravit. Huic plane mox, ut obiit, germanus ejus Joannes in apostolica dignitate successit. Jam vero postquam humanis rebus exemptus est, non parvi temporis evoluta curriculo, jam dictus papa Joanni Portuensi episcopo, et aliis duobus, quorum nomina nobis nota non sunt, per speciem nocturnae visionis apparuit, eisque quia poenalibus esset constitutus in tenebris, indicavit: hoc insuper addens, qualiter B. Odilonis venerabilibus meritis eum superna censura liberare decreverit a tormentis. Obsecrat itaque per eos et humiliter flagitat ut frater ejus ad praefatum unice pietatis virum agilem quantocius veredarium dirigat, eumque suppliciter obsecrans, pro se orare deposcat. Protinus idem Joannes Portuensis episcopus, auctoritatis apostolicae fultus epistolis, concito gradu Papiam usque pervenit. Ubi longo et immoderate fortassis accelerato fractus itinere, per monachos coenobii B. Majoli apostolicae legationis apochas dirigit, omnemque per eos sancto viro seriem a se conspectae visionis exponit. Enimvero divino factum esse constat judicio, ut eum apud Cluniacense monasterium apostolicae legationis bajulus inveniret. Praecepit itaque venerabilis Pater pro illo psalmodias et orationes ab omnibus privatim ac publice fieri, eleemosynas indigentibus erogari, sacrificium Deo mysterii salutaris offerri. Nec in illo duntaxat loco id statuere contentus fuit, sed et per omnia sui regiminis monasteria ejusdem sanctionis edicta mandavit. Cumque hoc fratres intentissima devotione satagerent, et ex ara sanctorum pectorum fraternae charitatis flamma prosiliens divinae clementiae sacrarium

penetraret, jam praefixi temporis terminus propinquabat; et ecce quidam sanctae conversationis monachus, Heldebertus nomine, qui videlicet hoc obedientiae fungebatur officio ut inopes aleret, indigentibus subsidia ministraret; hic itaque per soporem vidit quod quidam pulcher, ac serenus aspectu, ac sollemni quodam **412** nitore conspicuus claustrum monasterii magno candidatorum agmine constipatus ingrederetur. In capitulum deinde, ubi frater Odilo cum fratribus residebat, intravit, ad ejus genua caput humiliter flexit, eique, sicut in gestu corporis videbatur, gratias egit. Cumque frater ille, qui hoc in visione contemplabatur, inquireret quisnam esset ille tam decorus ac fulgidus, qui sancto viro salutationis officium exhiberet, responsum est ei quia ille esset Benedictus, summae sedis episcopus, qui nimirum idcirco viro Dei gratias ageret, quia piis ejus sanctorumque fratrum precibus tartarei cruciatus evasisset interitum, et cum beatis civibus quieturus supernae Hierusalem meruisset ingressum.

In hoc valet liquido deprehendi quae de meritis B. Odilonis opinio jure possit haberi, cum is nimirum qui, juxta privilegium apostolicae dignitatis, claves Ecclesiae praecunctis mortalibus tenuit, qui ligandi atque solvendi vires praeceminenti quodam jure possedit, in illo jam invisibili examine constitutus, non aliter quam precibus istius vel a peccatis solvi, vel de poenali potuit supplicio liberari.

Porro autem dum aliquando in monasterio moraretur quod Paterniacum dicitur, erat ibi quidam puerulus monachus, nomine Rodulphus, quem struma quaedam gutturis intumescens deturpaverat usque adeo ut claritatem vocis auferret, et insuper quodammodo minaretur quod sibi etiam

aliquando auditum interciperet. Quem ad se vir Dei vere misericors advocat, palpante manu locum tumoris attrectat, deinde signum crucis plagae gutturis imprimit, et divina quaedam verba dicens, mox abire permittit. Deinde mirum in modum, sicut in aliis morbus ille, postquam semel oboritur, in dies solet excrescere totumque guttur miserabiliter occupare, sic in isto versa vice coepit ex tunc sensim quotidie detumescere, donec pestis illa funditus evanesceret, et guttur pueri ad naturalem se speciem per omnia reformaret.

Alio quoque tempore de monasterio

quod est in Jurensi territorio constitutum, vir sanctus **413** exierat, et ad Gebennensem urbem coepto itinere contendebat. Cum autem ad quemdam concavae profunditatis fluvium devenisset, accidit ut mulus qui hominis Dei supellectilem, libros scilicet ac lectulum, deferebat, a publico vado procul aberrans, in profundiore alvei voraginem caderet, sicque raptatus a gurgite, nullo membrorum, nisi solo capite, fluctibus emeretur. Qui tandem e naufragio protractus educitur, ad perscrutandum utrum res et maxime libri perierint, desagmatur. Miro itaque supernae dispensationis ordine, libri simul cum lectulo ita a fluctibus reperiuntur intacti, ut ne tenui quidem aquae stilla videantur aspersi. Mantilia vero simul et manutergia prorsus undique reperta sunt madida. Ubi notandum quam pervigil fuerit erga servum suum divina protectio, ut ea videlicet quae ablui frequentius indigent, madere permetteret, quae vero madefieri sine damno non possunt, a contactu fluctuum immunia custodiret.

In eodem quoque Jurensi monasterio vir Domini Odilo aliquando constitutus, reperit puerum nomine Gerardum terribili caducae passionis languore detentum. Qui saepissime quasi lunaticus corruebat, et sic eum occidui languoris impetus obruere consueverat, ut in eo neque vox, neque memoria, neque prorsus aliqua membrorum officia remanerent, ac fere a mortuo nihil distaret. Huic homo Dei misericorditer condescendens, fratribus ut pro eo Dei clementiam deprecetur injungit, ipse vero ad sacrosanctum altare, missam celebraturus, accedit; aeger etiam ut interesset admonuit. Cui mox eucharistiae salutaris munus tradidit; deinde, sicut sibi moris erat, sanctificatam aquam **414** cum B. Majoli calice propinavit. Nec mora, protinus a puero languor omnis abscessit, salus optata succedit; et sic per merita beati viri restituti sibi vigoris incolumitas permansit.

Aliquando vir Domini per praerupta Jurensium Alpium iter habebat, et repente sagmarius nonnullis oneratus sarcinis per montis devexa collabitur, atque per aspera rupium scopulorumque praecipitia usque ad vallis infimae profunda raptatur. Ministri protinus in illud lubricae ruinae praecipitium descendentes, nonnulla quidem de sarcinulis, quae passim dispersa fuerant, illaesa reperiunt, librum tamen Sacramentorum aureis litteris exaratum, cum vitreis quibusdam vasculis anaglypha fusilitate caelatis, deesse perpendunt. Quibus interim recedentes omissis, hospitium subeunt, corpora fessa reficiunt, et nocturno soporati silentio quieverunt. Mane autem facto, mature surgentes, ad locum illum celeriter redeunt, et curiosius quaeque diverticula perlustrantes, omnia quae periisse suspicabantur inveniunt: vasa nimirum vitrea

reperiuntur illaesa; deauratus etiam liber, cum tempus scilicet imbriferum inhorresceret, a nulla prorsus est pluviarum inundatione contactus. Sic itaque beati viri meritis, et vitrum frangere praeceps ruina non potuit, et perfundere codicem inundantium imbrium densitas ignoravit.

Nobilis quidam vir, dum jaceret sub arbore, particula corticis in ejus oculum cecidit, cui non modo lumen omnino turbavit, sed et aliarum calamitatum multiplex pondus invexit. Nam cum id quod oculo semel insederat nullo modo potuisset expelli, fugit somnus ab oculis; et non modo jam homo non dormire, sed nec **415** ciborum quidem valebat alimenta percipere. Quem seorsum vir sanctus adducens, signum sibi crucis impressit, ac mox insufflans super locum doloris halavit; deinde promittens se salutes pro eo victimas oblaturum, abiit. Abscedente itaque viro Dei, protinus homo suaviter obdormivit: evigilans autem, particulam corticis ab oculo non sine lanugine quadam projecit, et e vestigio factus incolumis, nullam de caetero doloris hujus molestiam sensit.

Cuidam Turonensis Ecclesiae clerico lethale ulcus in brachio pestilenter excreverat, ut sibi jam non languoris aegritudinem, sed ipsam potius interminaretur et mortem. Cumque vir Dei Lucensi teneretur hospitio, accedit clericus, et periculum tam pestiferae calamitatis ostendit. Quod ille quasi videre dissimulans, latenter brachium apprehendit, vivificae crucis signaculum imprimit, eumque dimittens, ut sibi caute provideat praecipit. Qui paulo post, dum locum ulceris curiosius attendere studuit, nulla prorsus vestigia deleti languoris invenit. Stupefactus igitur novitate miraculi, ad hominem Dei praesto regreditur; quid sibi contigerit, non tam relatione verbi quam ostensione sui brachii evidentissime

confitetur. Quod ille satis moleste tulit, eumque a suo conspectu cum indignatione exturbavit. Nam tanquam venena serpentium, sic rumores hominum fugiebat. Asserebat enim quia quantumlibet sublime sancti operis aedificium per vanae gloriae subito corrui appetitum.

Praeterea miles quidam tam mentis inops erat effectus, ut postposita penitus omni cura privata vel publica, per devia solivagus et nudus erraret, inconditas voces emitteret, et tanquam daemoniacum se per inordinati gestus insaniam exhiberet. Cui vir Domini paterna pietate compatiens, simul cum fratribus ante altare sancti Petri prosternitur, divinam clementiam cum psalmis et litiis implorat, ut perire creaturam suam sub huius furoris insania non permittat. Hinc ab oratione consurgens, ad eum qui patiebatur accedit, aqua sanctificationis aspergit, atque, ut ex ea bibat, suadendo compellit. Qui non multo post ad Cluniacum sanus et incolumis venit, xenia piscium detulit, et quia sibi plenissime redditus esset, gratias referens, indicavit.

Alius quoque miles efficaciam edendi sermonis amiserat. Hic per visionem admonitus est ut si aquam qua manus beati Odilonis abluebantur hauriret, hac sibi loquendi vires et amissae linguae officium procul dubio reformaret. Aqua igitur per ministros fidei furto subripitur, altera etiam aqua a viro Dei benedicta de calice sancti Maioli muto transmittitur. Quas ille cum nimia devotione suscipiens, mutatis vestibis ingressus ecclesiam, quia lingua non poterat, ore cordis oravit; et sic poculo benedictionis accepto, reparatum sibi locutionis officium recognovit. Mox etiam expedite loquens, mirum de se spectaculum cernentibus **416** dedit, et quid beatus Odilo apud Deum posset evidenter innotuit.

Praeterea cum vir venerabilis apud quamdam ecclesiam monasterii quod dicitur Vallis Aurea cibum caperet, sed locum magna vini laborare penuria didicisset, ne gravaret fratrem qui eum cum alacritate suscepit, hoc in commune praefixit, ut quisque decumbentium uno tantum scypho contentus esset, solis autem monachis pincerna poculum geminaret. Mensura tamen exceditur, et largus ad bibendum potus cunctis epulantibus exhibetur. Enimvero cum vas illud vinarium et unum duntaxat esset et modicum, non modo tot indiscrete bibentibus non defecit, sed et illis recedentibus, absque ulla diminutione repertum est plenum, ut per hoc evidentibus clarescat indiciis quia vir Domini non tantum id apud Deum potuit impetrare quod petiit, sed et nonnulla per eum virtutum signa divinitus ostensa sunt, quae nescivit. Et de signis quidem atque virtutibus quas vir sanctus adhuc in corpore constitutus ostendit ista sufficiunt; nunc ad explicandum felicem ejus obitum, auxiliante Domino, propinquemus.

Enimvero quanquam homo Dei sublimiter se in spiritualibus studiis et divina contemplatione suspenderit, in corpore tamen utilitatis industria non mediocriter laboravit. Monasteria scilicet nonnulla a fundamentis erexit; alia vel jam semirutata, vel ruinam forte minantia, reparavit. Dilatavit illis praedia, nonnullis etiam insignia contulit ornamenta. Quae vero monasteria nova condiderit, quibus parietina tantum, et sarta tecta collatis sumptibus instauraverit, enumerare per ordinem idcirco postponimus, ne prolixitate styli lacinias contexere videamur, praesertim cum in ipsis vivis operibus gestorum fidem multo clarius experiantur oculi, quam ullo sermone valeant narrari. Dispensationis quoque geminae moderator

insignis, et in spiritali studio coram divinis obtutibus fulsit, et in terreni laboris industria non mediocriter floruit.

Porro cum vir Domini jam in extremis ageret, per quinquennium fere compulsus est gravissimi languoris molestia cruciari. Mox itaque beatorum apostolorum limina festinat invisere, ut quasi sub eorum pedibus, si sibi daretur quod semper in votis habuerat, posset ex hoc mundo transire. Verumtamen quia *non est in homine via ejus (Jerem. X)*, aliter sibi contigit quam speravit. Per quatuor plane menses illic aegritudine detentus elanguit; deinceps contra spem aliquantulum convalescens, ad propria remeavit. Cluniacum itaque deveniens, per annum fere totus in oratione permansit, seseque, quantum aegritudo permisit, jejuniis ac vigiliis vehementer afflixit. Decrevit autem ut, antequam debitum conditionis humanae persolveret, quaeque monasteria sua circumiens sanctae admonitionis studio visitaret. Expeditione igitur sanctae hujus aedificationis incepta, Silviniacum **417** devenit; ibique se circa festivitatem Dominicae Circumcisionis ex saeculo hoc migraturum manifeste dixit. Porro autem cum jam in agonis esset angustia constitutus, diabolum astare conspexit, eumque per nomen tremendi Judicis, ut abscederet, terribiliter increpavit.

Anno itaque Dominicae Incarnationis 1048, aetatis autem suae 87, ordinationis etiam 56, ea nocte quae Dominicae circumcisionis sollemnia praecedebat, salutaris eucharistiae sacramenta percepit, sicque beatum Deo spiritum reddidit. Paulo autem post, eadem scilicet nocte, cum beati viri corpus in ecclesiam jam fuisset delatum, frater quidam, Gregorius nomine, Juveneta [*forte Venetus*] natione, naturae simplicis et innocentis vitae, exsequiarum funebrium lassitudine

praegravatus, in eadem cella in qua sanctus obierat, proprium stratum petiit, in quo se projiciens, dormire tentavit. Sed necdum plane resolutus in somnum, beatum Odilonem sibi videt astantem. Ad quem mox voce promptissima: Quid, inquit, agis, domine Pater? Et ille: Bene, frater, et optime. Dominus enim meus Jesus servo suo per semetipsum dignatus est adesse, et sui praesentiam misericorditer exhibere. Sed in ipsa meae decessionis hora, in illo scilicet angulo (ostendebat enim quasi digito locum) vidi figuram quamdam trucem nimis atque terribilem, quae mihi teterrimae suae visionis horrorem atque formidinem tentavit incutere; sed Christi confortante virtute, nulla mihi potuit infestatione nocere.

Proxima quoque Quadragesima succedente, sanctae ac venerandae memoriae Laurentius, Amalfitanae sedis archiepiscopus, qui, potens in litteris ac biglossus, Graece noverat et Latine, et, quod longe praestantius est, laudabilis vitae claritate pollebat; hic itaque tunc Romae constitutus, obdormivit in Domino. Cumque cadaver ejus fuisset in ecclesiam illatum, honestus quidam clericus, Albero nomine, in ejusdem ecclesiae angulo lassabunda dedit membra sopori; cumque subito adhuc pene vigilantem vir beatus apparuit, ei mox clericus intulit: Domine mi, quando huc, et cur advenisti? Ad charissimi, inquit, olim amici mei domini Laurentii pontificis exsequias veni; quibus expletis, antequam te viderem recedere nolui. Et his dictis, species loquentis evanuit. **418** Vir itaque Domini, quia recte vixit, feliciter obiit; et quia vitam mirabilem duxit, jure miraculis coruscavit. Vita quippe beati hujus viri velut aurea tabula est, cui quasi margaritas quasdam ac gemmas infigimus, dum gestis ejus interlucentia virtutum miracula permiscemus. Apud cujus

venerabilem tumulum nihilominus adhuc rutilant nova signa virtutum, quae nimirum nos his inserere superfluum ducimus, cum per alios apicibus exarata cernamus. Legentium igitur taedio consulentes, his contenti sumus, quae succincta brevitate perstrinximus, ad honorem et gloriam Redemptoris nostri Jesu Christi, qui cum Deo Patre et Spiritu sancto vivit et gloriatur in saecula saeculorum. Amen .